

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ КОРАБЛЕБУДУВАННЯ
імені адмірала Макарова

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ГУМАНІТАРНИЙ ІНСТИТУТ
(повна назва підрозділу)

КАФЕДРА ПРИКЛАДНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
(повна назва кафедри)

Код РНПД **074427**

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Комп'ютерно-лінгвістична практика

SYLLABUS of the DISCIPLINE

Computer linguistics probation

рівень вищої освіти _____ перший (бакалаврський) _____

тип дисципліни _____ нормативна (обов'язкова) _____

мова викладання _____ українська _____

Миколаїв – 2023

Робоча програма навчальної дисципліни «Комп'ютерно-лінгвістична практика» є одним зі складників комплексної підготовки фахівців першого рівня вищої освіти галузі знань 03 Гуманітарні науки, спеціальності 035 Філологія, спеціалізації 035.10 Прикладна лінгвістика.

“25” жовтня 2023 року. - 17 с.

Розробник: Валерія Фомічова, кандидат філологічних наук, старший викладач кафедри прикладної лінгвістики.

Проект робочої програми навчальної дисципліни «Комп'ютерно-лінгвістична практика» узгоджено з гарантом освітньої програми.

Гарант освітньої програми «Прикладна лінгвістика»,
прикладної лінгвістики

Олена Гогоренко

Проект робочої програми навчальної дисципліни «Комп'ютерно-лінгвістична практика» розглянуто на засіданні кафедри прикладної лінгвістики.
Протокол № 3 від «27» жовтня 2023 р.

Завідувач кафедри

Ніна Філіппова

Проект робочої програми навчальної дисципліни «Комп'ютерно-лінгвістична практика» розглянуто Науково-методичною комісією Навчально-наукового гуманітарного інституту.
Протокол № 4 від «15» листопада 2023 р.

Голова

Олег Бобіна

Проект робочої програми навчальної дисципліни «Комп'ютерно-лінгвістична практика» погоджено з навчальним відділом

Начальник відділу

Андрій Лабарткава

Робочу програму навчальної дисципліни «Комп'ютерно-лінгвістична практика» затверджено Науково-методичною радою НУК
Протокол № 9 від «22» листопада 2023 р.

Голова НМР НУК

Сергій Слободян

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
1.Опис і перелік компонент комп'ютерно-лінгвістичної практики	6
2. Мета вивчення комп'ютерно-лінгвістичної практики	7
3. Передумови для вивчення дисципліни.....	7
4. Очікувані результати навчання	7
5. Програма навчальної дисципліни	8
Завдання комп'ютерно-лінгвістичної практики	8
6. Методи навчання, засоби діагностики результатів навчання та методи їх демонстрування	10
7. Форми поточного та підсумкового контролю	10
8. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає практикою.....	12
9. Рекомендовані джерела інформації	12
Додаток 1.....	14
Додаток 2.....	15
Додаток 3.....	16

Анотація

Комп'ютерно-лінгвістична практика студентів є невід'ємною складовою освітньо-професійної програми підготовки фахівців університету і спрямована на закріплення теоретичних знань, отриманих студентами за час навчання, набуття і удосконалення практичних навичок і умінь, формування та розвиток у студентів професійного вміння приймати самостійні рішення в умовах конкретної професійної ситуації, оволодіння сучасними методами, формами організації праці, знаряддям праці в галузі майбутньої спеціальності. Практика студентів передбачає безперервність та послідовність її проведення при одержанні потрібного достатнього обсягу практичних умінь і знань відповідно до ОПП «Прикладна лінгвістика» першого рівня вищої освіти з підготовки фахівців галузі знань 03 Гуманітарні науки, спеціальності 035 Філологія, спеціалізації 035.10 Прикладна лінгвістика.

За навчальним планом тривалість комп'ютерно-лінгвістичної практики – 2 тижні. Можливі бази практики – кафедра інформаційних технологій НУК, рекламні агенції, фірми, які професійно займаються перекладом (перекладацьких, туристичних, кріюінгових агенціях, відділах міжнародних зв'язків, іноземних компаніях та їх представництвах в Україні, у ЗМІ та літературно-видавничій галузі), контент-аналізом, розробкою інформаційних технологій,

Ключові слова: комп'ютерно-лінгвістична практика, контент аналіз, інформаційні потоки, інформаційні технології, науково-технічний переклад.

Abstract

Computer linguistics probation is an inseparable componen of training students at the university and is directed to the acquisition of theoretical knowledge obtained by the students in the course of studies, obtainng and improving practical habits and skills, forming and developing the profssional competence to take independent decisions under the conditions of particular professional situation, a working instrument in the field of student's future specialty. Students'probation anticipates its continious and successive character the the 3rd year students "bachelors" syllabi in the "Humanities sciences" field of knowledge 03 in the educational and professional program 035.10 Applied linguistics specialty 035 Philology. The probation duration constitutes two weeks. Possible basis for the probation are NUS information technology department,advertisement agencies, companies that are engaged in professional translationsactivities, content-analysis, development of information technologies.

Key words: computer linguistics probation, content-analysis, information flows, information technologies, technical translation.

ВСТУП

Комп'ютерно-лінгвістична практика здійснюється у VI семестрі і спрямована на забезпечення студентів комплексом навичок та вмінь, необхідних для здійснення інформаційної, лексикографічної та автоматизованої обробки текстів науково-технічного, дослідницького, та рекламно-комерційного характеру, формування на базі одержаних у вищому навчальному закладі знань, професійних умінь і навичок для прийняття самостійних рішень під час конкретної роботи в реальних ринкових і виробничих умовах, виховання потреби систематично поновлювати свої знання та творчо їх застосовувати в практичній діяльності.

1.Опис і перелік компонент комп'ютерно-лінгвістичної практики

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність (освітня програма), освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань <i>03 Гуманітарні науки</i>	<i>Обов'язкова</i>	
		Рік підготовки: 3	
		3-й	3-й
Електронний РПНД на сайті Університету	Спеціальність: <i>035 Філологія</i> Спеціалізація: <i>035.10 Прикладна лінгвістика</i> <i>Освітня програма «Комп'ютерно-лінгвістична практика»</i>	Семестр	
Індивідуальне науково-дослідне завдання (назва)		6-й	6-й
		Лекцій	
		-	-
		Практичні, семінарські	
		-	-
Загальна кількість годин – 90		Лабораторні	
	-	-	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – _; самостійної роботи студента – _;	Рівень вищої освіти: <i>перший (бакалаврський)</i>	Самостійна робота	
		90 год.	90 год.
		Вид контролю: залік	
		Форма контролю: усна / письмова / тестування / <u>комбінована/</u>	

2. Мета вивчення комп'ютерно-лінгвістичної практики

Метою практики є:

- оволодіння методикою вибору користувальницьких баз електронних словників;
- формування вмінь пошуку та роботи з програмними продуктами проектування і підтримки лексикографічних БД ІПС, словників, електронних бібліотек;
- запровадження подальшого розвитку практичних умінь поповнення та підтримки систем автоматизованого анотування, реферування, аналізу і синтезу текстів.

ЗК 13. Здатність проведення досліджень на належному рівні.

ФК 02. Здатність використовувати в професійній діяльності знання про мову як особливу знакову систему, її природу, функції, рівні.

ФК 15. Уміння користуватися програмними продуктами проектування й підтримки лексикографічних БД ІПС, електронних бібліотек, систем автоматизованого анотування, реферування, аналізу й синтезу текстів природною мовою; поширеними мережевими лінгвістичними корпусами; сучасними електронними системами науково-технічного перекладу; корпусами як експериментальною базою з метою організації багаторівневих лінгвістичних досліджень мови та мовлення.

ФК 16. Уміння розробляти електронні словники галузевої термінології, словники-мінімуми навчальної дисципліни; реєстри слів, статті електронних енциклопедій, а також інші комп'ютерні продукти для навчальних та виробничих цілей.

3. Передумови для вивчення дисципліни

Комп'ютерно-лінгвістична практика здійснюється у VI семестрі і спрямована на забезпечення студентів комплексом навичок та вмінь.

4. Очікувані результати навчання

ПРН 12. Аналізувати мовні одиниці, визначати їхню взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють.

ПРН 14. Використовувати мови, що вивчаються), в усній і письмовій формі, в різних жанрово-стильових різновидах і регістрах спілкування (офіційному,

неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у побутовій, суспільній, навчальній, професійній, науковій сферах життя.

ПРН 19. Мати навички участі в наукових та/або прикладних дослідженнях у галузі філології.

ПРН 21. Застосовувати в практичній діяльності й укладати електронні бази даних, корпуси текстів, лексикографічні словники та інші системи автоматизованого анотування, реферування, аналізу й синтезу текстів природною мовою, а також інші комп'ютерні продукти для навчальних та виробничих цілей.

5. Програма навчальної дисципліни

Завдання комп'ютерно-лінгвістичної практики

Провідними завданнями є:

- охарактеризувати основні стандартні масиви (корпуси) англійської та української мов, що читаються машинами і використовуються в комп'ютерній лексикографії для створення словників, лексичних та термінологічних БД;

- на матеріалі порівняльного аналізу основних електронних словників показати їх переваги і недоліки з погляду лексичної наповненості, предметної орієнтованості та програмної бази, що дасть можливість їх ефективного використання в автоматизованій обробці текстів різної тематики;

- створити підґрунтя для підвищення професійного рівня в навчанні й оволодінні навичками й уміннями науково-технічного перекладу через якісне поповнення особистих користувацьких словників;

- продемонструвати можливості практичної роботи в галузі лексикографії на матеріалі розробки англо-українських й українсько-російських електронних словників термінів і визначень в галузі суднобудування і судноремонту, машинобудування, електроніки тощо.

- привернути увагу студентів до участі в розробці "відкритих" лексикографічних проєктів, до яких можна одержати вільний доступ через Інтернет;

- познайомити фахівців і студентів із сучасними дослідженнями в галузі комп'ютерної лексикографії в Україні і стимулювати практичну участь у цих розробках.

Зміст практики

Комп'ютерно-лінгвістична практика органічно поєднується з вивченням педагогічних, психологічних та спеціальних дисциплін.

Практика проходить у спеціалізованих приватних та комерційних підприємствах міста, які пов'язані з організацією супроводження, оформлення та експедитування експортних вантажів, фрахтуванням та агентуванням суден морського та річкового транспорту, проведенням експертиз якості товарів які передують їхньому експортному оформленню й супроводу, виготовлення високотехнологічного обладнання тощо. Для проведення ознайомлення з роботою, студенти закріплюються за фахівцями підприємств на час проведення практики. Керівництво практикою з навчальної та науково-дослідної роботи здійснюють викладачі кафебри прикладної лінгвістики.

До змісту діяльності студента-практиканта входить:

1) Навчально-дослідницька робота:

- ознайомлення з інформаційними потоками в діяльності підприємства;
- проведення експертної оцінки лексичної й лексикографічної бази даних мовленнєвого матеріалу у документообігу підприємства;
- проведення предметного і комплексного аналізу іншомовних документів й інформаційного обміну в повсякденній роботі підприємства;
- компіляція термінологічної бази даних за описом основної продукції або послуг підприємства;
- проведення тестування співробітників окремих робочих груп з метою виявлення рівня володіння іноземною мовою;
- вивчення наукової методичної літератури з метою удосконалення своєї роботи та теоретичного осмислення інформаційних потоків й процесів в діяльності підприємства;
- виступи на студентській науковій конференції;

Діяльність студента-практиканта

Проходження комп'ютерно-лінгвістичної практики студентами умовно поділяється на три етапи. На *початковому етапі* практики студенти здійснюють таку діяльність:

1. Беруть участь у настановчих зборах і в організаційних заняттях в університеті та на підприємстві.
2. Знайомляться з документообігом підприємства.
3. Визначають тематику інформаційних потоків на іноземних мовах.
4. Складають індивідуальний план роботи.

На **основному етапі** студенти здійснюють таку діяльність:

Знайомляться з виробничою або науково-дослідною роботою підприємства або відділу, здійснюють аналіз інформації згідно з розробленим індивідуальним планом, узгоджують всі його етапи з відповідальним від підприємства та керівником від університету, розробляють термінологічну базу даних.

На **заключному етапі** практики студенти виконують таку роботу:

Готують звітні матеріали з практики:

- звіт про роботу;
- матеріали комплексного аналізу документообігу на іноземних мовах, готують глосарій або термінологічну БЗ на електронних носіях;
- здають звітну документацію керівникам для перевірки та оцінювання;
- беруть участь в підсумкових заходах з практики: науково-практичному семінарі.

6. Методи навчання, засоби діагностики результатів навчання та методи їх демонстрування

До переліку типових методів діагностики результатів практики та їхнього демонстрування в процесі проходження комп'ютерно-лінгвістичної практики та оцінювання її результатів відносяться:

- а) індивідуальний відбір тематики, що запропоновано кафедрою, під час настановних зборів та організаційного заняття;
- б) знайомство з документообігом підприємства;
- в) визначення тематики інформаційних потоків у підприємстві на іноземних мовах;
- г) матеріали комплексного аналізу та підготовка глосарію або термінологічної БЗ на електронних носіях
- д) складання документації звіту для перевірки керівниками практики від підприємства і кафедри, які передбачені програмою курсу;
- е) залік.

7. Форми поточного та підсумкового контролю

Поточна навчальна робота.	
63 - 70	1. Програма даного курсу виконана здобувачем повністю. 2. Практикант виконав всі практичні завдання. 3. Якість виконаних завдань висока. 4. Здобувач відвідав всі заняття і брав активну участь в обговоренні. 5. Здобувач виявив творчий підхід до виконання всіх завдань. 6. Здобувач подавав всі виконані завдання в повному обсязі і вчасно.

58 - 62	1. Програма даного курсу виконана здобувачем повністю. 2. Здобувач виконав всі практичні завдання. 3. Якість виконаних завдань достатня. 4. Здобувач відвідав всі заходи комп'ютерно-лінгвістичної практики і брав активну участь в обговоренні результатів. 5. Здобувач, в основному, виявляв виявив творчий підхід до виконання всіх завдань. 6. Здобувач подавав всі виконані завдання в повному обсязі і вчасно.
53 - 57	1. Програма даного курсу виконана здобувачем повністю. 2. Здобувач виконав всі практичні завдання. 3. Якість виконаних завдань задовільна. 4. Здобувач не завжди брав активну участь в обговоренні всі заняття і брав активну участь в обговоренні. 5. Здобувач не виявив творчого підходу до виконання завдань, в основному, спираючись на зразки. 6. Здобувач подавав всі виконані завдання в повному обсязі і вчасно.
47 - 52	1. Програма даного курсу виконана, але не менше ніж на 75%. 2. Здобувач виконав всі практичні завдання. 3. Якість виконаних завдань задовільна. 4. Здобувач несистематично відвідував заплановані заходи проходження практики. 5. Здобувач несистематично виконував завдання, при цьому спирався на зразки. 6. Здобувач подавав всі виконані завдання в повному обсязі але не вчасно.
42 - 46	1. Програма даного курсу виконана, але не менше ніж на 50%. 2. Здобувач виконав всі практичні завдання. 3. Якість виконаних завдань задовільна. 4. Здобувач епізодично відвідував заняття. 5. Здобувач епізодично виконував завдання, при цьому спираючись на зразки. 6. Здобувач подавав всі виконані завдання із запізненням.
1 - 41	1. Програма даного курсу виконана, але менше ніж на 60%. 2. Здобувач схематично виконав всі практичні завдання. 3. Якість виконаних завдань незадовільна. 4. Здобувач не відвідував заплановані заходи комп'ютерно-лінгвістичної практики. 5. Здобувач епізодично виконував завдання, при цьому спираючись на зразки. 6. Здобувач подавав із запізненням всі виконані завдання.
0	1. Програма даного курсу не виконана. 2. Здобувач не виконав практичні завдання. 3. Якість виконаних завдань незадовільна. 4. Здобувач не відвідував заняття. 5. Здобувач не виконував завдання. 6. Здобувач не подавав матеріали проведення практичних заходів.
<i>Максимальна кількість балів – 70</i>	

Підсумковий контроль	
27 – 30	1. Здобувач виконав всі завдання підсумкового контролю, які передували заліку. 2. Здобувач подав звіт з практики за графіком. 3. Якість виконання звіту висока.

	4. Здобувач проявив творчий підхід при виконанні практичних завдань
17 – 26	1. Здобувач виконав всі завдання підсумкового контролю. 2. Здобувач виконав и подав звіт з практики за графіком. 3. Якість виконання звіту достатня. 4. Здобувач не проявив творчий підхід при виконанні практичних завдань
1 – 18	1. Здобувач виконав всі завдання підсумкового контролю. 2. Здобувач виконав і подав звіт не за графіком. 3. Якість виконання звіту не задовільна. 4. Здобувач не проявив творчий підхід при виконанні практичних завдань.
0	1. Здобувач не виконав всі завдання підсумкового контролю. 2. Здобувач не виконав і не подав звіт за графіком. 3. Якість виконання звіту не задовільна.
<i>Максимальна кількість балів – 30</i>	

8. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає практикою

Під час підготовки та проходження комп'ютерно-лінгвістичної практики використовуються матеріали у вигляді протоколів звернення й отримання відповідей від електронних лінгвістичних корпусів, опорні конспекти лекцій з дисципліни «Комп'ютерна лексикографія на базі лінгвістичних корпусів»;

Для самостійного опрацювання тем подаються плани та методичні рекомендації. Для поглибленого вивчення матеріалів практики рекомендується опрацювання фахового журналу "Proceedings of Corpora Linguistics" та мережених ресурсів з обраної тематики.

З метою роз'яснення найбільш складних питань практики та підвищення якості виконання індивідуального завдання слід проводити групові та індивідуальні консультації за розкладом кафедри.

Під час проведення контрольних заходів рівень засвоєння матеріалу змістового модуля оцінюється шляхом перевірки звіту з комп'ютерно-лінгвістичної практики та заліком.

9. Рекомендовані джерела інформації **Базова**

1. Широков В.А. Феноменологія лексикографічних систем.- К.: Наукова думка, 2004 – 326 с.
2. Широков В.А., Бугаков О.В., Грязнухіна Т.О. Корпусна лінгвістика.- К.: Довіра, 2005 – 471с.

3. Francis 1992: Language Corpora B.C. In: Jan Svartvik (ed.) Direction in Corpus Linguistics. Proceedings of Nobel 82, 4-8 Fug. 1991, Berlin-New York: Mouton de Gruyter.-P.17-35

Допоміжна

1. Герд А.С. Вступне слово на Міжнародній конференції “Корпусная лингвистика-2004”: <http://www.phil.pu.ru/news/kllbd/corpling.htm>
2. Oaks, Michael. Statistics for Corpus Linguistics. - Edinburgh: Edinburgh University Press, 1998.

ЗВІТ

з комп'ютерно-лінгвістичної практики

студента групи _____

галузі знань 03 Гуманітарні науки

спеціальності 035 «Філологія»,

спеціалізації 035.10 «Прикладна лінгвістика»

П.І.Б. _____

Керівник практики _____

1. Кількісні результати практики:

а) кількість годин щоденно на підприємстві;

б) кількість обстежених и проаналізованих матеріалів документообігу на іноземних мовах;

в) термінологічний обсяг БЗ;

2.	Відгук	від	керівника	практики	від
підприємства					

3.	Відгук	та	оцінка	практики	від	керівника	практики	(кафедра
НУК)								

4. Науково-дослідна робота - тема виступу на науково-практичному звітному семінарі;

- Назва прикладного лексикографічного продукту на оптичному носії.

Керівник практики: канд.філол.наук, ст.викл. прикладної лінгвістики _____ В.О. Фомічова

НАПРАВЛЕННЯ НА ПРАКТИКУ

Згідно з угодою від „___” _____ 20__ року № _____, яку укладено з

(повне найменування підприємства, організації, установи)

направляємо на практику студентів _____ курсу, які навчаються за спеціальності 035 «Філологія», спеціалізації 035.10 «Прикладна лінгвістика» першого рівня вищої освіти.

Список студентів:

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5
- 6

Назва практики _____ КОМП'ЮТЕРНО-ЛІНГВІСТИЧНОА ПРАКТИКА _____

Строки практики з „___” _____ 20__ року по „___” _____ 20__ року

Керівник виробничої практики ВНЗ _____ Фомічова В.О.
(підпис) (прізвище та ініціали)

Директор інституту (декан факультету) _____ Бобіна О.В.
(підпис) (прізвище та ініціали)

М.П

**Національний університет кораблебудування
імені адмірала Макарова
ЩОДЕННИК ПРАКТИКИ
КОМП'ЮТЕРНО-ЛІНГВІСТИЧНОЇ ПРАКТИКИ**

студента _____
(прізвище, ім'я, по батькові)

Інститут Навчально-науковий гуманітарний інститут

Кафедра Прикладної лінгвістики

рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

галузі знань 03 Гуманітарні науки

спеціальності 035 «Філологія», спеціалізації 035.10 «Прикладна лінгвістика»

курс, група _____

Студент _____ прибув на підприємство, організацію, установу
(прізвище, ім'я, по батькові)

назва установи

дата

Вибув з підприємства, організації, установи

назва установи

дата

Печатка підприємства, організації, установи

„___” _____ 20___ року

(підпис)

(посада, прізвище та ініціали відповідальної особи)

Календарний графік проходження практики

№ з/п	Назви робіт	Тижні проходження практики					Відмітки про виконання
		1	2	3	4	5	
1	2	3	4	5	6	7	8

Керівники практики:

від вищого навчального закладу _____ Фомічова В.О.
(підпис) (прізвище та ініціали)

від підприємства, організації, установи _____
(підпис) (прізвище та ініціали)

Робочі записи під час практики

Відгук і оцінка роботи студента на практиці

Керівник практики від підприємства, організації, установи

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Печатка

« _____ » _____ 20 __ року

Відгук осіб, які перевіряли проходження практики

Висновок керівника практики від вищого навчального закладу про проходження практики

Дата складання заліку „_____” _____ 20 __ року

Оцінка:

кількість балів _____

(цифрами і словами)

за шкалою ECTS _____

Керівник практики від вищого навчального закладу

_____ **Фомічова В.О.**

(підпис) (прізвище та ініціали)

Примітки:

Форму призначено для визначення завдань на практику, проведення поточних записів набутих вмінь при виконанні роботи, оцінки результатів практики. Заповнюється студентом особисто, крім розділів відгуку про роботу студента.